

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В. Г. Горник**
_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ”

освітній рівень   Магістр

галузь знань   28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація)   281 «Публічне управління та адміністрування»

освітня програма   Територіальне управління та місцеве самоврядування

тип дисципліни   Вибіркова

Київ – 2020 рік

Розробник: Л.М. Костецька – к.держ.упр., старший викладач кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки
д.держ.упр., професор

С.О. Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

О.Л. Євмешкіна

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	5	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	150		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	-	10
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	1	Семінарські заняття:	-	6
самостійна робота:	8	Самостійна робота:	-	134
Форма підсумкового контролю:	Залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: Kostetska.lidii@tnu.edu.ua

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Основи публічного управління Політика в публічному управлінні Право в публічному управлінні Публічна служба Публічне адміністрування	Відкрите врядування Організація діяльності державного службовця Інновації в публічному управлінні

Мета вивчення дисципліни: формування у слухачів сучасної системи знань про природу та теоретичні засади електронного врядування та вироблення умінь застосовувати технології е-врядування у практиці публічного адміністрування, в тому числі при наданні публічних послуг.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 3. Здійснювати діяльність на публічній службі згідно з ідеологією служіння суспільству, уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН 11. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії, формувати дієві механізми внутрішньої взаємодії органів публічної влади, а також їх взаємодії з організаціями приватного сектору, громадськими організаціями, територіальними громадами та громадянами за допомогою технологій електронного урядування.

ПРН 14. Здійснювати організаційне та правове забезпечення надання публічних послуг з використанням сучасних технологій та кращих зарубіжних практик.

ПРН 15. Демонструвати безкорупційну поведінку та антикорупційну культуру, виявляти корупціогенні чинники, розробляти заходи щодо запобігання і протидії корупції, налагоджувати взаємодію органів публічної влади та суспільних інститутів у запобіганні корупції.

ПРН 18. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

ПРН 19. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології	ПРН 18 ПРН 19	ПРН 18 ПРН 19	ПРН 18 ПРН 19	ПРН 18 ПРН 19
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 12. Здатність організувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування	ПРН 11 ПРН 19	ПРН 11 ПРН 19	ПРН 11 ПРН 19	ПРН 11 ПРН 19
ФК 13. Здатність забезпечувати надання публічних послуг на основі європейських стандартів.	ПРН 3 ПРН 14 ПРН 15	ПРН 3 ПРН 14 ПРН 15	ПРН 3 ПРН 14 ПРН 15	ПРН 3 ПРН 14 ПРН 15

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Електронне урядування

Тема 1.1. Електронне урядування як форма організації державного управління

Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, та мотивація запровадження та функціонування. Електронне урядування як форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян. Принципи та інформаційно-технологічні аспекти електронного урядування. Основні принципи і методи роботи е-урядування. Електронне урядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність особи, суспільства та держави. Кадрові аспекти

впровадження та функціонування електронного урядування. Міжнародні та національні документи щодо ролі та місця держави у розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Нормативно-правове забезпечення електронного урядування. Система законодавчих актів з електронного урядування.

Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування

Електронний уряд як складова електронного урядування – єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання. Складові електронного уряду. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування. Новітні форми залучення громадян до процесу прийняття рішень: е-охоплення, е-включення, е-участь, е-партнерство.

Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного урядування в зарубіжних країнах

Загальносвітові тенденції як фактор впливу на е-урядування: глобалізація, розвиток світового інформаційного суспільства, зростання складності та невизначеності, а також кількості та рівня загроз, у тому числі, в інформаційній сфері. Впровадження та застосування електронного урядування в зарубіжних країнах (Сінгапур, Литва тощо). Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу.

Розділ 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця

Тема 2.1. Інформаційні системи в управлінні людськими ресурсами

Концепція, архітектура та складові інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування. Телекомунікаційні та інформаційно-комунікаційні системи. Категорійно-понятійний апарат з питань телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем. Державна політика з регулювання розвитку телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем. Класифікація систем. Законодавче забезпечення. Стан та тенденції розвитку телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем в Україні. Електронний документообіг (ЕДО). Електронний документообіг як технологічна основа взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування, громадян та бізнесу в умовах електронного урядування. Електронний цифровий підпис. Національна система електронного цифрового підпису, її організаційна структура, функції та завдання суб'єктів Національної системи ЕЦП. Електронне міністерство, електронний регіон, електронне місто, електронна установа тощо. Центри колективного доступу громадян, електронні приймальні. Інтернет як основа електронного урядування. Державна політика розвитку Інтернет в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку Інтернет в Україні.

Тема 2.2. Сайтові портали органів державної влади

Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Основні вимоги до створення та функціонування порталів органів державної влади. Побудова ефективної інформаційної інфраструктури електронного урядування. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні. Електронні державні закупівлі. Системи електронного документообігу.

Тема 2.3 Засоби інтерактивної взаємодії

Засоби інтерактивної взаємодії (селекторні, WEB-наради, IP-наради тощо). Відеоконференц-зв'язок і його використання в діяльності органів публічного адміністрування. Програмні засоби відеоконференц-зв'язку. Програма Skype для зв'язку.

Тема 2.4. Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій

Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги;

одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні. Основні напрями з удосконалення надання електронних адміністративних послуг в Україні.

Тема 2.5. Безпека в роботі в мережі Інтернет

Інформаційна безпека в електронному урядуванні. Державна політика інформаційної безпеки. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів. Технології захисту інформації. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

Тема 2.6. Проблеми впровадження Інтернет-технологій

Подолання технологічної відсталості. Створення сучасної всеохоплюючої інформаційно-комунікативної інфраструктури. Розвиток цифрової грамотності населення та працівників органів публічної влади. Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного урядування. Основні причини виникнення цифрової нерівності у суспільстві. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	заочна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/л аб.	се м.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Електронне врядування					
Тема 1.1. Електронне урядування як форма організації державного управління.	12				12
Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування	18			2	16
Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах	20	2			18
Разом за розділом 1	50	2		2	46
Розділ 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця					
Тема 2.1. Інформаційні системи в управлінні	16	2			14

людськими ресурсами					
Тема 2.2. Сайтові портали органів державної влади	16			2	14
Тема 2.3. Засоби інтерактивної взаємодії	18	2			16
Тема 2.4. Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	18			2	16
Тема 2.5. Безпека в роботі в мережі Інтернет	16	2			14
Тема 2.6. Проблеми впровадження Інтернет-технологій	16	2			14
Разом за розділом 2	100	8		4	88
Залік				2	
Усього годин	150	10		6	134

4. Організація самостійної роботи студентів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування

Питання до семінарського заняття

1. Електронний уряд як складова електронного урядування - єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання.
2. Складові електронного уряду.
3. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду.
4. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування.
5. Новітні форми залучення громадян до процесу прийняття рішень: е-охоплення, е-включення, е-участь, е-партнерство.

Тема 2.2. Сайтові портали органів державної влади

Питання до семінарського заняття

1. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.
2. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн.
3. Основні вимоги до створення та функціонування порталів органів державної влади.
4. Побудова ефективної інформаційної інфраструктури електронного урядування.
5. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.
6. Електронні державні закупівлі.
7. Системи електронного документообігу.

Тема 2.4. Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій

Питання до семінарського заняття

1. Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг.
2. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг.

3. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація.
4. Елементарні та композитні адміністративні послуги.
5. Послуги для бізнесу.
6. Послуги для громадян.
7. Послуги органам влади.
8. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу.
9. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні.
10. Основні напрями з удосконалення надання електронних адміністративних послуг в Україні.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота студента у межах навчальної дисципліни «Електронне врядування» передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування слухачами актуальних проблем впровадження електронного врядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
- негативні наслідки того, що проблема не вирішується.

2. Шляхи вирішення проблеми:

- визначення підходів до вирішення проблеми;
- опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.

3. Значення для практики:

- позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
- позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.

4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження проблеми.

5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітко посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Проблеми та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні та світі.
2. Електронне урядування як елемент інформаційного суспільства.
3. Вимоги до впровадження та функціонування електронного урядування.
4. Електронне урядування як форма організації державного управління з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави.
5. Електронний уряд як складова електронного урядування.
6. Нормативно-правове забезпечення діяльності електронного урядування в Україні.
7. Державна політика розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування: сутність, мета, стратегія і механізми реалізації.
8. Зарубіжний досвід застосування засобів ІКТ у процесі надання управлінських послуг.
9. Зарубіжний та український досвід впровадження електронного урядування.
10. Застосування відкритого програмного забезпечення у розбудові порталів державних та муніципальних послуг.
11. Інформаційна політика в умовах розвитку інформаційного суспільства: тенденції, проблеми, перспективи.
12. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень.
13. Засоби інтерактивної взаємодії (селекторні, WEB-наради, IP-наради тощо).
14. Впровадження інформаційного маркетингу в контексті впровадження електронного урядування в Україні.
15. Механізми забезпечення прозорості і відкритості органів державної влади та місцевого самоврядування в контексті впровадження електронного урядування.
16. Організаційне і кадрове забезпечення електронного урядування.
17. Особливості та передумови впровадження електронного урядування.
18. Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні.
19. Розвиток електронної демократії в Україні та світі.
20. Сучасні проблеми та напрями державної інформаційної політики України.
21. Теоретико-методологічні засади впровадження електронного урядування в Україні.
22. Світові практики запровадження та функціонування системи електронного урядування.
23. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту.

24. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування.
25. Інформаційні системи в управлінні людськими ресурсами.
26. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ.
27. Цифрова нерівність при впровадженні системи електронного урядування.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Інформаційно-комунікативне забезпечення сервісної діяльності органів державної влади.
2. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Програмне забезпечення діяльності державного службовця.
4. Електронний документообіг як елемент електронного урядування.
5. Сайтові портали органів державної влади.
6. Основні стандарти оприлюднення інформації на веб-сайтах органів державної влади, органах місцевого самоврядування у мережі Інтернет.
7. Система інформаційних ресурсів органу державної влади в контексті впровадження електронного урядування.
8. Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання.
9. Діяльність підрозділів органів державної влади із забезпечення доступу до публічної інформації: проблеми становлення.
10. Доступ до публічної інформації: правове регулювання та проблеми впровадження.
11. Електронне урядування в галузях державного управління (економіка, фінанси, промисловість, е-освіта, е-здоров'я тощо).
12. Електронні адміністративні послуги.
13. Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.
14. Основні концепції побудови інформаційних систем управління.
15. Організація і засоби інформаційних технологій забезпечення управлінської діяльності.
16. Удосконалення системи надання електронних послуг на місцевому рівні.
17. Формування державної інформаційної політики у сфері надання послуг державного управління.
18. Формування системи надання електронних послуг засобами портальних технологій.
19. Системи автоматизації діловодства органів державної влади.
20. Інтернет-портали як елемент технології електронного уряду.
21. Використання електронних торговельних майданчиків для реалізації державних та муніципальних закупівель: український та зарубіжний досвід.
22. Структура муніципальної інформаційної системи.
23. Електронно-цифровий підпис як інструмент надання юридичної сили електронним документам.
24. Захист інформації в державних та муніципальних інформаційних системах.
25. Геоінформаційні системи в муніципальному управлінні.
26. Безпека роботи в мережі Інтернет.
27. Проблеми впровадження Інтернет-технологій.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Основні концепції побудови інформаційних систем управління.
2. Організація і засоби інформаційних технологій забезпечення управлінської діяльності.
3. Електронне урядування як елемент інформаційного суспільства.

4. Поняття та сутність електронного урядування.
5. Електронне урядування як форма організації державного управління з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави.
6. Електронний уряд як складова електронного урядування.
7. Вимоги до впровадження та функціонування електронного урядування.
8. Нормативно-правове забезпечення діяльності електронного урядування в Україні.
9. Державна політика розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування: сутність, мета, стратегія і механізми реалізації.
10. Впровадження та застосування електронного урядування в зарубіжних країнах.
11. Програмне забезпечення діяльності державного службовця.
12. Інформаційні системи в управлінні людськими ресурсами.
13. Сайтові портали органів державної влади.
14. Засоби інтерактивної взаємодії (селекторні, WEB-наради, IP-наради тощо).
15. Електронні адміністративні послуги в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.
16. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту.
17. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування.
18. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ.
19. Системи автоматизації діловодства органів державної влади.
20. Електронний документообіг як елемент електронного урядування.
21. Електронно-цифровий підпис як інструмент надання юридичної сили електронним документам.
22. Формування системи надання електронних послуг засобами портальних технологій.
23. Інтернет-портали як елемент технології електронного уряду.
24. Використання електронних торговельних майданчиків для реалізації державних та муніципальних закупівель: український та зарубіжний досвід.
25. Безпека роботи в мережі Інтернет.
26. Захист інформації в державних та муніципальних інформаційних системах.
27. Проблеми впровадження Інтернет-технологій.
28. Цифрова нерівність при впровадженні системи електронного урядування.
29. Світові практики запровадження та функціонування системи електронного урядування.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки за відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Заочна форма навчання

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2				
С1.2	ТР1	С2.2	С2.4	ТР2	30	100
10	20	10	10	20		

C1.2,... C2.4 – семінари до тем розділів

TP1 ... TP2 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
5. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
8. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 № 852-IV : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
9. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
10. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
11. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг : наказ Мінекономіки від 12 лип. 2007 р. № 219 : [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua.
12. Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1242 від 30.11.2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1242-2011-%D0%BF>.

13. Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.04 № 1451.
14. Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів Постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.04 № 903.
15. Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 680.
16. Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.04 № 1452.
17. Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 № 1454.
18. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 № 1453.
19. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. – За заг. ред. д. держ. упр., професора Н.В. Грицяк. – К. : Вид-во К.І.С., 2015. – 108 с.
20. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. — К.: Центр навчальної літератури, 2012. — 176 с.
21. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.
22. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. - Київ, 2012.
23. Електронний документообіг у державному управлінні : навч. посіб. / І. В. Клименко, К. О. Линьов, І. Д. Горбенко, В. В. Онопрієнко. – К. : НАДУ ; Х. : Вид-во “Форт”, 2009. – 232 с.
24. Клименко І. В. Електронні послуги : навч. посіб. / І. В. Клименко ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ при Президентіві України, 2014. – 100 с.
25. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного врядування. - К: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. - 192 с.
26. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 112 с.
27. Машкаров Ю.Г., Орлов О.В., Клімушин П.С., Кобзев І.В., Мордвинцев М.В. Електронне врядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В. Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2011. –292с.
28. Опорний конспект лекцій з курсу «Електронне урядування» / С.А. Чукут, О.Б. Кукарін. - К.: Вид-во НАДУ, 2009. - 80 с.
29. Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В, Використання ГІС технологій в державному управлінні/ Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В. - Харків Вид –ВО ХарPI НАДУ "Магістр" 2010 56с.
30. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика: Навч. посібник. - К.: Знання, 2006. - 663 с.
31. Федорів Т. В. Державна інформаційна політика в Україні в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч.-метод. матеріали / Т. В. Федорів, М. Т. Солоха ; упоряд. Н. В. Ясько. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.

Додаткові

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К. : Вид-во УАДУ, 2000.
2. Беспянська Г.В. Організація роботи з документами : навч. посібник для дистанц. навчання

- / за наук. ред. В. В. Бездрабко. – К. : «Університет Україна», 2006. – 244 с.
3. Миськевич Т. Подолання інформаційної нерівності як необхідна передумова розвитку інформаційного суспільства в Україні. – http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1896:podolannya-informatsijnoji-nerivnosti&catid=8&Itemid=350
  4. Грицяк Н. В. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії : навч.-метод. рек. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с.
  5. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій [Текст] : монографія / Картунов О. В., Маруховський О. О. ; за заг. ред. Картунова Олексія Васильовича ; Ун-т економіки та права "КРОК". - К. : Ун-т економіки та права "КРОК", 2012. - 343 с.
  6. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики: Навч. посіб. / В.Д.Гавловський, Р.А.Калюжний, В.С.Цимбалюк та ін.; За заг. Ред. М.Я.Швеця, Р.А.Калюжного. - К.: МАУП, 2003. - 336 с.
  7. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / Соловійов С. Г., та ін. ; заг. ред. Грицяк Н. В. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. інформ. політики та електрон. урядування. — Київ : К.І.С., 2015. — 320 с.
  8. Кожина А. В. Впровадження принципів електронного урядування та місцевої електронної демократії органами місцевого самоврядування / А. В. Кожина /- Соціально-економічні процеси в державному управлінні та місцевому самоврядуванні: [матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (22.02.2012, м. Острого)] – Острого : ІГСУ, Вид-во НУ «Острозька академія», 2012. – С. 82-84. Режим доступу до електронного ресурсу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/vprovadzheniya-pryntsypiv-elektronnoho-uryaduvannya-ta-mistsevoji-elektronnoji-demokratiji-orhanamy-mistsevoho-samovryaduvannya/>.
  9. Кожина А. В. Застосування маркетингових та інформаційних технологій органами місцевого самоврядування в управлінні малим історичним містом / А. В. Кожина / Європейські орієнтири муніципального управління [матеріали наук.-практ. конференції за міжнародною участю, 14 березня 2008 р.]. – К. : Академія муніципального управління, 2008. – Ч.2 – С. 249-250.
  10. Кожина А. В. Перспективи розвитку «розумних міст» в Україні / А. В. Кожина / Сучасні проблеми державного та муніципального управління: [мат. міжнар. наук.-практ. конф. (03.04.2015) / За заг. ред. О.І. Дачія, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової. – К. : Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2015. – с. 50-52.
  11. Компетентність державних службовців у сфері інформаційно-комунікативних технологій: кваліфікаційні вимоги, програми і методики навчання, система тестування знань та вмій : наук. розробка / І. В. Клименко, Л. В. Власова, Є. М. Нужний, А. В. Семенов. – К. : НАДУ, 2010. – 72 с.
  12. Почепцов Г. Нові комунікативні можливості у сфері державного управління // Режим доступу : <http://osvita.mediasapiens.ua/print/material/8049>
  13. Радзівський І. На шляху до інформаційного суспільства: державна інформаційна політика в умовах глобалізації // Режим доступу: www.guds.gov.ua/document/41970/2_2004_radziievs'kyi_red.doc
  14. Стандарт надання адміністративної послуги : наказ Держкомінформнауки від 9 груд. 2010 р. № 131. – Режим доступу : www.nads.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
2. Организация Объединенных Наций. – <http://www.un.org/russian/>
3. Организация экономического сотрудничества та розвитку. – <http://www.oecd.org>
4. Открытое правительство. – <http://большоеправительство.рф/>
5. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
6. Программа развития Организации Объединенных Наций. – <http://www.undp.org/>

7. Россия без дураков. – <http://россиябездураков.рф/>
8. Світовий банк. – <http://www.worldbank.org/>
9. Страны мира (полные данные). – <http://wgeo.ru/>
10. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control>
11. European Commission. – http://ec.europa.eu/index_en.htm
12. Forward Studies Unit EU. – http://ec.europa.eu/comm/cdp/index_en.htm
13. Freedom House. – <http://www.freedomhouse.org/>
14. Gateway to the European Union. – http://europa.eu/index_en.htm
15. International Public Management Network. – <http://www.inpuma.net/>
16. Local Government and Public Service Reform Initiative. – <http://lgi.osi.hu/>
17. NISPAcee Information Portal. – <http://www.nispa.sk>
18. Open government partnership. – <http://www.opengovpartnership.org>
19. The Sigma Programme. – <http://www.sigmaxweb.org>
20. United Cities and Local Governments. – <http://www.cities-localgovernments.org/>
21. United Nations Public Administration Network. – <http://www.unpan.org/>